

Αμαλία Καβάλη: «Ο/η Ορλάντο είναι ένας υπεράνθρωπος, μια φαντασία»

 www.lavart.gr/synentefksi-tin-amalia-kavali/

Ευγενία Θεοδωρίδου

Ευγενία Θεοδωρίδου (Lavart) – Αμαλία, το Ορλάντο, το έργο της Βιρτζίνια Γουλφ, στο οποίο πρωταγωνιστείς, έχει χαρακτηριστεί μεταξύ άλλων βιογραφία, αυτοβιογραφία αλλά και φανταστικό μυθιστόρημα. Πιστεύεις ότι μπορεί τελικά να αποδοθεί ένας τελικός χαρακτηρισμός ή η απόφαση εναπόκειται στην «ανάγνωση» του καθενός;

Αμαλία Καβάλη – Με γοητεύει που το βιβλίο είναι αταξινόμητο, γιατί η Γουλφ έπαιξε τελικά ένα παιχνίδι με τους λογοτεχνικούς κύκλους! Πέρα από την ανάγκη να καθορίσεις τα κίνητρα του συγγραφέα, πόσο μας αφορά εν τέλει ο χαρακτηρισμός ενός βιβλίου, η τακτοποίηση του σε ένα είδος; Σημασία έχει η εμπειρία της ανάγνωσης, το ταξίδι που σου προσφέρει, τα κομμάτια της ψυχής ή του μυαλού σου που ανοίγει...

Ευγενία Θεοδωρίδου (Lavart) – Πηγή έμπνευσης της συγγραφέως, η Βίτα Σάκβιλ και η θυελλώδης σχέση, που ανέπτυξε μαζί της. Θα έλεγες ότι η δύναμη του έρωτα είναι αυτή που οδηγεί τον ήρωα του βιβλίου της Γουλφ να ξεφεύγει από τους ανθρώπινους περιορισμούς;

Αμαλία Καβάλη – Ίσως να μπορούσες να το πεις κι έτσι. Ο/η Ορλάντο ζει τετρακόσια χρόνια και στη μέση του βίου του ξυπνά έχοντας ανεξήγητα αλλάξει φύλο. Σε όλα αυτά τα χρόνια δοκιμάζει να ζήσει τις εμπειρίες που προσφέρει η ζωή στο έπακρο αφήνοντας το φόβο. Οπότε ο έρωτας εμφανίζεται ως προσδοκία τελείωσης. Είτε είναι έρωτας για τους ανθρώπους, είτε για τη λογοτεχνία, είτε για τη φύση.

Ευγενία Θεοδωρίδου (Lavart) – Αλήθεια, εσύ πως περιγράφεις τον έρωτα και πως τον αντιλαμβάνεσαι;

Αμαλία Καβάλη – Δεν αντιλαμβάνομαι τον ανανταπόδοτο έρωτα. Είναι μάλλον μια μονήρης διαδικασία που συγγενεύει με το θαυμασμό. Ο έρωτας είναι συνάντηση και έχει ανταπόδοση. Είναι σαν να σε ξετυλίγει το μάτι που κοιτάς. Ξαν να ανοίγει ο ένας το κουβάρι της καρδιάς του άλλου με αγάπη, πίστη και υπομονή βλέποντας πως η κλωστή είναι λίγο εδώ φθαρμένη, εκεί υπάρχει από κάποτε ένας κόμπος που τώρα μάλλον μπορείς να λύσεις, ένας άλλος πιο πέρα αντιστέκεται και θα τον αφήσω να μη σπάσει, φτάνοντας την κλωστή στην άκρη της –στην αρχή ή στο τέλος- εκεί που δε μπορείς ακριβώς να ορίσεις τι είναι. Και “είσαστε κι οι δυο σταγόνες στον γυαλό”.

Ευγενία Θεοδωρίδου (Lavart) – Από ένα σημείο και μετά τα ψήγματα του «εγώ» της Γουλφ είναι ολοφάνερα, σα να μετονομάζει ανεπαίσθητα τον ήρωα. Πώς αντικατοπτρίζεται αυτό στην παράσταση;

Αμαλία Καβάλη – Η Γουλφ αρχίζει να γράφει για τη Βίτα. Την εμπνέει ο χαρακτήρας της, η ιστορία της οικογένειάς της. Όμως, και μόνο η συνειδησιακή ροή που εμφανίζεται συχνά, ξεπηδά από το κέντρο της Γουλφ. Το “Ορλάντο” είναι ένα κράμα των δυο τους. Στην παράσταση δεν έχει γίνει δουλειά σε σχέση με τη σκηνική αναπαράσταση της Γουλφ ή της Βίτα. Χρησιμοποιούμε όμως αυτούσια τα αποσπάσματα του βιβλίου και ευχόμαστε πως η συμπεριφορά μας απέναντί του σέβεται το πνεύμα της συγγραφέως.

«Ορλάντο» της Βιρτζίνια Γουλφ στη Μονή Λαζαριστών

Ευγενία Θεοδωρίδου (Lavart) – Τι εμπειρίες βιώνει ο/η Ορλάντο μέσα από τους διαφορετικούς «εαυτούς» του/της;

Αμαλία Καβάλη – Ο/η Ορλάντο συναντά τον εφηβικό έρωτα, έρχεται σε επαφή με τους συγγραφείς ως αναγνώστης και με τον πιθανό αναγνώστη ως συγγραφέας, αποζητά το ταξίδι σε άλλες χώρες, την ένωση με τη φύση, την κοινωνική και γυναικεία ζωή, ανακαλύπτει την ομορφιά του σαρκικού έρωτα, απογοητεύεται από την εποχή...

Ευγενία Θεοδωρίδου (Lavart) – Τι είναι αυτό που κρατάει φυλακισμένους τους ανθρώπους στους εαυτούς τους;

Αμαλία Καβάλη – Ο φόβος.

Ευγενία Θεοδωρίδου (Lavart) – Αμαλία, η απροσδόκητη πορεία ζωής αυτού του πλάσματος, ερμηνεύεται από εσένα σε μια μονοπρόσωπη αφήγηση, προσαρμοσμένη στο παρόν. Πόσο εύκολη ή και δύσκολη υπήρξε αυτή η αναγωγή και ποιά είναι τα συναισθήματα που βιώνεις στη σκηνή;

Αμαλία Καβάλη – Ας αρχίσουμε αφοριστικά: Ο Ορλάντο δεν παίζεται! Κανείς, ούτε ο γηραιότερος άνθρωπος της Κίνας δεν έζησε 400 χρόνια διατηρώντας όψη νεανική και κανείς στα 200 εξ αυτών δεν ξύπνησε ξαφνικά από άντρας γυναίκα, χωρίς να έχει γίνει κάποια επέμβαση αλλαγής φύλου. Ο/η Ορλάντο είναι ένας υπεράνθρωπος, μια φαντασία. Κάπου όμως η ιστορία του και τα κίνητρά της συναντούν τη δική μας καθημερινή ιστορία, αλλιώς γιατί να μας αφορά;

Ήμουν τυχερή, γιατί η σκηνοθέτης έκανε τη διασκευή του μυθιστορήματος κατά τη διάρκεια των προβών. Έτσι, την παρακολούθησα καθώς έψαχνε να βρει που χτυπά η καρδιά του βιβλίου, ποιά είναι τα θεμελιώδη ερωτήματά που και εμείς σήμερα συγκρουόμαστε μαζί τους. Αν έπρεπε να το βάλω σε μία φράση, θα λυπόμουν για την υπερπλούστευση, αλλά θα έλεγα: **“Μπορούμε να ζήσουμε ουσιαστικά και σε συνύπαρξη;”**

Στην παράσταση είμαι πάντα αφηγητής. Δεν είμαι ποτέ μέσα στον χαρακτήρα και ποτέ τελείως εκτός του. Δεν παίζω το ρόλο κάποιου που δεν είμαι. Άλλωστε ποιά είναι ο χαρακτήρας; Εσύ; Η Γουλφ; Ο άνθρωπος που πρωτο-διερωτήθηκε το ερώτημα; Με τη σκηνοθέτη σκαλίσαμε κάποιον με τη φαντασία μας ανασύροντας δικά μας κομμάτια. Γιατί, μιας και τα ζητούμενα του Ορλάντο είναι πυρηνικά, δουλέψαμε προσπαθώντας να βρούμε μια μορφή συγγένειας με αυτά, μια σύνδεσή μας από κάποιον χρόνο, από κάποιο μέρος. Δουλεύοντας από μία λεπτομέρεια που συγγενεύει για σένα με την ιστορία, μπορεί σωματικά να ανακαλύπτεις τον εαυτό σου κάπως αλλιώς. Από το χρώμα της φωνής κάποιου που ανασυνθέτεις από μνήμη. Ακόμα και η νεότερη δική μας εμπειρία είναι πλέον μνήμη. Φέρνοντας τη μνήμη στο τώρα φτάνεις σε έναν άνθρωπο που είσαι εσύ, συν κάτι ακόμα ή εσύ κάπως αλλιώς.

Αυτό δεν είναι πυρηνική φυσική, μπορεί να συμβεί στον καθένα, δε χρειάζεται να είσαι ηθοποιός. Μπορείς να θυμηθείς τον ήχο της φωνής της γιαγιάς σου και κάπως να τον αναπαράγεις ενώ αυτή έχει φύγει, κι έτσι ανακαλύπτεις πως έχεις ένα στοιχείο της μέσα σου. Εσύ είσαι πάντα, ενώ θυμάσαι έμπρακτα εκείνη. Άλλα εντάξει, στις παραστάσεις λες και τα λόγια κάποιου άλλου, εν προκειμένω της Γουλφ.

Τέλος, η Ιώ έθεσε μια ακραία συνθήκη για την παράσταση. Για εμάς πρόκειται για την τελευταία μέρα της ζωής της Ορλάντο. Στο βιβλίο ο/η Ορλάντο πέφτει σε δύο τουλάχιστον υπνώσεις διάρκειας επτά ημερών από τις οποίες ξυπνά διαφορετικός/διαφορετική. Το τελευταίο κεφάλαιο καταλήγει σε μια τέτοια ύπνωση και υπάρχει αρκετή συζήτηση στους θεωρητικούς της λογοτεχνίας για το αν ξαναξυπνά και ζει για πάντα ή όχι. Εμείς δεν απαντάμε σε αυτό. Σίγουρα όταν πέφτει σε ύπνωση, η ίδια δεν είναι βέβαιη ότι θα ξυπνήσει, οπότε με το θάνατο αναμετρείται. Και η αναμέτρηση με το θάνατο είναι μια κοινή, άφατη εμπειρία για όλους μας, ακόμα και για τον υπεράνθρωπο Ορλάντο. Έτσι κάπως, ένα φανταστικό πλάσμα έρχεται κοντά μας.

Ευγενία Θεοδωρίδου (Lavart) – Λένε ότι σε έναν μονόλογο τελειοποιείς τον θεατρικό εαυτό σου. Ποια είναι η δική σου γνώμη;

Αμαλία Καβάλη – Δεν ξέρω κατά πόσο υπάρχει τελειοποίηση, φτιάχνεις το ένα δόντι χαλάει το άλλο στη ζωή. Όμως ο μονόλογος είναι ένας μεγεθυντικός φακός, είτε προς την ουσία της δουλειάς μας, είτε προς την τεχνική μας.

Όσον αφορά την ουσία της δουλειάς, ο μονόλογος γειτνιάζει με την τελετουργία, με τον πρώτο άνθρωπο που είπε ποτέ μια ιστορία, τον αφηγητή, το μαχητή performer του Γκροτόφσκι ή τον ιερέα του Άλσιτς. Έχεις λοιπόν την ευκαιρία να διερωτηθείς γιατί λες μια ιστορία, τι μεταφέρεις πέρα από τη διασκέδαση; Τι σε αφορά, σε τρομάζει, σου λείπει; Τι θες να γιορτάσεις; Καλείσαι να βρεις τα προσωπικά σου κίνητρα -τα ηθικά και τα ανήθικα- και να τα ακολουθήσεις στη διαδρομή της ιστορίας. Να βρεις τη ζωντανή σωματική σύνδεσή σου, όχι την εγκεφαλική, που έχεις αποφασίσει για να τακτοποιήσεις τη ζωή σου. Εντοπίζεις τα ερωτήματα εκείνα, που καθημερινά σε μετακινούν, καθημερινά σε ανοίγουν στο άγνωστο, καθημερινά τα διεκδικείς. Στόχος είναι να δράσεις μέσω της ιστορίας όσο πιο προσωπικά μπορείς. “Άντε και καλή τύχη μάγκες” μας λέει κάποιος απ’τα παλιά.

Τώρα σχετικά με την τεχνική. Υπάρχει πάντα το πρώτο επίπεδο που έχει να κάνει με την άρθρωση, την ποιότητα της φωνής και τη σωματική κατάσταση που απαιτείται για να φέρεις εις πέρας ένα μονόλογο 70 λεπτών. Αυτά έχουν να κάνουν με την εκγύμναση. Υπάρχει όμως και ένα δεύτερο, που έχει να κάνει με την ποιότητα της παρουσίας. Η παράσταση είναι μια ζωντανή δοκιμασία, καθώς ερευνάς ανά πάσα στιγμή από τον εαυτό σου προς τα έξω, τη σχέση σου με τη συνθήκη (it's the end of the world as we know it) και με τους θεατές (μπορούμε να συνυπάρξουμε πραγματικά τώρα;). Αυτή η ζωντανή έρευνα είναι για εμάς η “διαδικασία”, το κομμάτι που πρέπει κάθε φορά να ανακαλύπτεις και να διανύεις εκ νέου, μέσω της μεγάλης δράσης της παράστασης. Άρα, υπάρχει μια διαρκής αναμέτρηση με τη θέληση και τις δυνατότητες σου. Υπάρχει η περίπτωση, να μη θέλεις να θέσεις τον εαυτό σου απέναντι στα ερωτήματα, να ψευτομπαίνεις στη διαδικασία και άρα να μην είσαι πραγματικά και κάθετα παρούσα. Βρίσκεσαι συνεχώς αντιμέτωπος με την ποιότητα παράδοσής σου στη δράση σου, με το αν είσαι πιστός ή αντιστέκεσαι, με το ότι πρέπει να άρεις τις αντιστάσεις, ώστε να παραδίδεσαι όσο πιο ολοκληρωτικά μπορείς με διαύγεια και ελαφρότητα.

Επιπλέον, η αναζήτηση επαφής με το κοινό είναι διαρκής. Άρα ζητούμενο είναι να διατηρείς τρυφερή καρδιά σε στιγμή ακραίας έντασης. Να έχεις ανοιχτή την ψυχή σου ακόμα κι αν ο άλλος φτύσει πάνω της. Η έκθεση μπορεί να είναι απελευθερωτική, αλλά συνήθως δεν είναι ευχάριστη. Οι περισσότεροι προστατεύουμε την ψυχή μας από ενδεχόμενα χτυπήματα και έτσι δεν εκφράζουμε τα συναισθήματα μας, δεν κρατάμε τις σχέσεις μας, μπαίνουμε σε “ασφαλείς” σχέσεις και δουλειές και μάλλον δε ζούμε και ουσιαστικά. Όμως η συνεχής έκθεση είναι η αρχή της δουλειάς μας. Αν σχετιζόμενος με το κοινό αποσυγκεντρωθείς, πληγωθείς και οχυρωθείς ή γίνεις υπερβολικά βέβαιος, παύεις να κάνεις τη δουλειά. Ασχολείσαι με τον εαυτό σου, γίνεσαι νάρκισσος και ζεις το προσωπικό σου δράμα. Στόχος είναι να αφηγείσαι μια ιστορία μεγαλύτερη από εσένα και το προσωπικό σου δράμα.

Τουλάχιστον εγώ αυτά κατάλαβα. Αλλά άλλο κατανόηση, άλλο πράξη, κατά πόσο όλα αυτά τα καταφέρνω και σε ποιό σημείο, η νεκροψία της κάθε παράστασης μας το δείχνει.

Συνέντευξη: Ευγενία Θεοδωρίδου (Lavart)

Σχόλια